

V ČR zoufale chybí zákon o lobbingu

 kverulant.org/cases/generallove-s-r-o/

V České republice neexistuje žádná regulace lobbingu, natožpak toho, kde se pravděpodobně točí vůbec nejvíc peněz, tedy lobbingu armádního. Jak fatálně nám chybí zákon o lobbingu, dokazuje působení armádního generála v záloze Jiřího Šedivého, který si po svém odchodu do civilu v srpnu 2003 založil lobbistickou firmu Generals s.r.o. a přesvědčil vládu, aby nakoupila dražší a horší vrtulníky za 18 miliard. Kverulantovým cílem je tento zoufalý stav změnit a prosadit přijetí zákona o regulaci lobbingu. To se mu navzdory roky trvajícím úsilí stále nedaří. Koncem ledna 2024 vláda přerušila projednání návrhu zákona o lobbingu a údajně se k němu vrátí za dva týdny. Proti přijetí zákona byl ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS), prý by to bylo drahé. Výhrady měli i Piráti, mezi lobbisty by měli být zařazeny například i asistenti zákonodárců. Ministr spravedlnosti Pavel Blažek (ODS) jejich obavy bagatelizoval. Zkorumpované politiky a rozežrané úředníky je třeba kontrolovat neustále a to Kverulant dělá už od roku 2009. Usvědčujte je s námi finanční podporou našeho úsilí.

Jana Černochová, ministryně obrany, Karel Řehka, náčelník generálního štábu, Bell AH-1Z Viper, bitevní vrtulník, 22. základna vrtulníkového letectva, foto: ČTK Luboš Pavlíček

V Evropské unii došlo k výraznějšímu nastavení pravidel lobbistických aktivit už v 90. letech 20. století, kdy se některé regulační kompetence přesunuly z členských států na úroveň EU. Evropské unie zavedla pravidla o lobbingu v roce 2019. V listopadu 2023 bylo v jejím registru zapsaných více než 12 tisíc lobbistů. Regulace lobbingu funguje také například ve Spojených státech amerických. V roce 2019 přesáhly v USA výdaje na lobbing 3,5 miliardy dolarů (cca 75 miliard korun).

Už v roce 2016 vyzvala Skupina států proti korupci Rady Evropy (GRECO) Českou republiku k zavedení pravidel větší transparentnosti. Jejich doporučení označené (i) zní: „Zajistit včasné zveřejňování zápisů ze zasedání parlamentních výborů a zvýšit transparentnost činnosti podvýborů, zavést pravidla pro členy Parlamentu o tom, jak jednat s lobbisty a dalšími třetími stranami, které se snaží ovlivňovat legislativní proces, a tak učinit vzájemná jednání více transparentní.“ Ve zprávě zveřejněné 16. června 2023, tedy po sedmi letech, Skupina států proti korupci konstatuje: „Skupina GRECO došla k závěru, že doporučení (i) nebylo splněno.“

Lobbing jako forma korupce

Je tak otázkou, do jaké míry je česká obranná akviziční politika skutečným vyjádřením vojenské expertizy a do jaké míry jde jen o výsledek snah hrdinů lobbistické práce z řad penzionovaných generálů. Někteří z nich už ani nemají bezpečnostní prověrku, aby se tak vyhnuli jakýmkoliv formám dohledu veřejné moci. Zato však mají přístup do nejvyšších pater armádní hierarchie a kuloárů ministrů obrany a jejich náměstků, kde působí jako čestní poradci, Generals s.r.o. Přitom, pokud nebyli odsouzeni během svého služebního poměru, je stát štědře platí ve formě měsíčního výsluhového příspěvku. Ten se u bývalého armádního generála Šedivého, po třiceti odsloužených letech, v roce 2023 pohybuje kolem 80 000 korun čistého a je pravidelně valorizován.

Tím se česká demokracie zásadně liší od demokracie americké, kde je jasné, kdo je kdo, kdo je placen z čích peněz a kdo zastupuje čí zájmy. „Koho chleba jíš, toho píseň zpívej“ ale většinou neplatí pro české generály v záloze. Na rozdíl od USA se lobbisté nikde nemusí registrovat a průchod otáčivými dveřmi ze světa plánování vojenské poptávky do světa jejího uspokojování není nijak krátkodobě ani dlouhodobě limitován.

Kverulant v srpnu 2022 vyzval vládu k co nejrychlejšímu naplnění jejich slibů o transparentním způsobu vládnutí, a to nejen přijetím zákona o lobbingu, ale zejména implementací obdobného ustanovení, jako je americký *18 U.S. Code § 207 – Restrictions on former officers, employees, and elected officials of the executive and legislative branches*, do zákonů upravujících služební poměr vojáků a příslušníků ozbrojených bezpečnostních sborů. Kverulant zejména navrhuje, aby každý:

- kdo opouští pozici veřejného funkcionáře v ozbrojených silách nebo ozbrojených bezpečnostních sborech, pro kterou bylo podle zákona č. 156/2006 Sb., *o střetu zájmů*, ve znění pozdějších předpisů, předepsáno odevzdávat oznámení do registru oznámení o činnostech, oznámení o majetku a oznámení o příjmech a závazcích, a zároveň je mu po skončení služebního poměru vyměřen výsluhový příspěvek, měl zakázáno po dobu dvou roků být zaměstnán v povolání nebo vykonávat podnikatelskou činnost u podnikatelských subjektů, kde by mohl ekonomicky využívat informace a kontakty nabyté během své služby;
- kdo pobírá výsluhový příspěvek a vykonává lobbing, tj. účastní se jednání se zaměstnanci organizačních složek státu a zároveň zastupuje zájmy tuzemských nebo zahraničních dodavatelů vojenského materiálu v definici podle zákona č. 38/1994 Sb., *o zahraničním obchodu s vojenským materiálem*, ve znění pozdějších předpisů, byl státem evidován na základě své oznamovací povinnosti a byla mu pozastavena výplata výsluhového příspěvku, který má podle důvodové zprávy k zákonům č. 219/1999 Sb., *o vojácích z povolání*, a č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, sloužit jako kompenzace příjemce z důvodu jeho snížené schopnosti být úspěšný na trhu práce.

Návrh zákona o lobbování

Návrh zákona o lobbingu se v roce 2021 dostal za vlády Andreje Babiše (ANO) do Poslanecké sněmovny, nicméně nestihl projít legislativním procesem a nebyl přijat. Následně i v důsledku Kverulantovy výzvy schválila vláda na svém posledním listopadovém zasedání roku 2022 návrh zákona o lobbování a poslala jej do připomínkového řízení. Základní parametry navrhované regulace byly tehdy následující:

- Zakotvení definice lobbování, lobbisty a stanovení výčtu lobbovaných.
- Do okruhu lobbovaných patří poslanci, senátoři, členové vlády, náměstci a vysocí úředníci, členové rad České národní banky, Českého telekomunikačního úřadu, Energetického regulačního úřadu, Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, poradci prezidenta a členů vlády.
- Navrhuje se zřízení registru lobbistů a lobbovaných, díky kterému se občané dozví o tom, koho registrovaný lobbista v jaké věci lobboval.
- Zákonodárci budou mít povinnost uvádět lobbistickou stopu právního předpisu, tj. informovat veřejnost o tom, ve vztahu k jakému návrhu právního předpisu byli úspěšně lobbováni.

- Lobbisté budou muset jednou za 6 měsíců v prohlášení uvést, koho lobbují, zda lobbování proběhlo osobně, telefonicky, nebo písemně, a cíl, kterého se lobbováním snažil lobbista dosáhnout.
- Neplnění povinností stanovených zákonem, například neohlášení záměru lobbisty lobbovat, bude podléhat přestupkové odpovědnosti.

Návrh zákona z listopadu 2022 měl celou řadu vad. Tak především, nezakazoval souběh pobírání výsluhového příspěvku a lobbování bývalých vojáků. Pak ale přišel ještě o dost horší návrh.

Vykastrování návrhu zákona o lobbingu

Změnu, která by ze zákona o lobbingu učinilo téměř zbytečnou normu, prosadilo v létě 2023 ministerstvo spravedlnosti Pavla Blažka (ODS). To navrhlo, aby zákon neplatil pro zaměstnavatelské svazy, profesní komory, jako je například Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky, a aby se nevztahoval ani na prezidenta nebo asistenty poslanců a senátorů, kteří chodí na schůzky se zákonodárci, popřípadě je zastupují.

Změnu návrhu prý prosadil rezort spravedlnosti proto, že lobbisté nelobbují pro peníze. Mluvčí ministerstva Vladimír Řepka k tomu uvedl: „Oblast jejich lobbování i konkrétní požadavky na úpravu právních předpisů budou velmi často očekávatelné, přičemž na rozdíl od profesionálních lobbistů nebudou motivovány přímým finančním prospěchem. Proto by v jejich případě povinnost oznamovat lobbistické kontakty představovala administrativně zatěžující opatření.“

Proti Blažkovým úpravám se ohradil nejen Kverulant a další protikorupční organizace, ale poněkud nečekaně i Hospodářská komora, která se jinak k lobbingu otevřeně hlásí a je oficiálně registrovaným lobbistou v Evropské unii. Do výjimek by spadala, sama je ale prý nechce.

Nový návrh zákona o lobbingu

Na podzim 2023 tedy ani po roce projednání zákona o lobbování na legislativní radě vlády nebyl zákon předložen do sněmovny. Proto Kverulant v říjnu 2023 opět vyzval všechny vrcholné politiky, aby se přijetím této důležité normy začali seriózně zabývat. Pomohlo to, i když jen částečně. Ministr spravedlnosti Pavel Blažek předložil v listopadu 2023 do vlády přepracovaný zákon o lobbingu.

Do zákona se vrátila široká definice lobbistů: „V případě splnění podmínky soustavnosti lobbování se lobbistou rozumí rovněž územní samosprávný celek, právnická osoba sdružující územní samosprávné celky, profesní komora zřízená zákonem, právnická osoba sdružující zaměstnavatele nebo zaměstnance a svaz církví a náboženských společností, registrovaná církev, náboženská společnost a právnická osoba založená registrovanou církví nebo náboženskou společností evidovaná podle zákona o církvích a náboženských společnostech“.

Nový návrh zákona se neomezuje jen na lobbování s cílem prosadit konkrétní zákony. Za lobbování zákon považuje i prosazování „opatření obecné povahy, které vydává ústřední správní úřad, správní úřad s celostátní působností nebo Česká národní banka, dokumentu obsahujícího koncepci rozvoje odvětví svěřeného ústřednímu správnímu úřadu, který schvaluje vláda nebo vedoucí ústředního

správního úřadu“. Na druhou stranu návrh počítá s tím, že jednorázový lobbying nebude podléhat regulaci a upravený návrh stále nezahrnuje mezi možné lobbované subjekty prezidenta či asistenty poslanců a senátorů.

Údaje o úspěšném lobbingu se budou zaznamenávat i do důvodové zprávy návrhů zákonů, odůvodnění pozměňovacího návrhu či zápisu ze schůze výboru, který pozměňovací návrh přijme. Za nesplnění povinností bude hrozit pokuta až 300 000 korun. I to změna k lepšímu, když jen malá. Původní návrh Babišovy vlády předpokládal pokutu v maximální výši 100 tisíc korun. To byla až groteskně nízká sankce v porovnání s miliardovými „hodnotami“ úspěšně prolobbované věci.

Hrad chce výjimku

V listopadu 2023 odhalil deník Právo, že Kancelář prezidenta republiky Petra Pavla chtěla z připravovaného zákona o lobbingu výjimku. Nejprve se Hrad vymlouval, že o výjimku žádal už předchozí kancléř Vratislav Mynář za prezidenta Zemana. Uvedl to na síti X:

Kancelář prezidenta republiky

@hradmluvci

Výjimku pro Hrad ze zákona o lobbingu nechceme a nepotřebujeme. Žádal o ní předchozí kancléř v předchozím roce, pro pořádek.

5:50 odp. · 20. 11. 2023 · **123,5 tis.** zobrazení

46

138

1 tis.

6

Pak však vyšlo najevo, že Hrad chtěl ze zákona vyjmout svou kancléřku Janu Vohralíkovou, případně i jejího zástupce a odůvodnil to tak, že „Vedoucí Kancléře prezidenta republiky patří mezi (nepolitické) veřejné funkcionáře stejně jako vedoucí Kanceláře Poslanecké sněmovny nebo vedoucí Kanceláře Senátu. Jde o funkci, která je takzvanou vstupní branou k prezidentovi republiky“.

Hradní lobbista Petr Kolář

Když už je řeč o lobbytech působících na Pražském hradě, připomeňme si, že když byl ve funkci prezident Miloš Zeman, opakovaně se řešila pozice jeho poradce Martina Nejedlého, který neměl prověrku od Národního bezpečnostního úřadu (NBÚ). Nynější prezident Petr Pavel ve volbách i po nich sliboval, že se podobných praktik zbaví. Historie se však opakuje v případě prověrky pro Pavlova poradce, lobbyistu Petra Koláře.

Petr Kolář (druhý zleva), kancléřka Jana Vohralíková (uprostřed) a prezident Petr Pavel (druhý zprava) | Zdroj: PETR TOPIČ / MAFRA / Profimedia

Když se Pavel na začátku března 2023 prezidentského úřadu ujal, Kolář nastoupil jako jeho zahraničněpolitický poradce. Ve skutečnosti byl ale jeho vliv na prezidenta a jeho okolí mnohem větší. K prakticky neomezenému pohybu v rámci prezidentské kanceláře ho opravňovala vstupní karta. Podle IROZHLASU si kvůli ní vyjednal speciální dohodu o pracovní činnosti na zahraničněpolitické poradenství.

Kolář čelil kritice i kvůli tomu, že radí prezidentovi a zároveň pracuje mimo jiné pro skupinu Colt CZ Group miliardáře Reného Holečka. Její továrnu v americkém Hartfordu společně s prezidentem v září 2023 navštívil. Kolář ale tvrdil, že se na zařazení prohlídky do programu cesty nepodílel.

V říjnu 2023 tvrdil Kolář, že Hrad požádá Národní bezpečnostní úřad (NBÚ) o přísnou bezpečnostní prověrku jeho osoby. Hrad to tehdy potvrdil, ale o dva měsíce později otočil. Žádost o prověrku na MBÚ nepodá. „Je poradcem, nikoli zaměstnancem a není nezbytné pro jeho činnost, aby se s utajovanými informacemi určenými Kanceláři prezidenta republiky seznamoval,“ odůvodnila veletič Mária Pfeiferová z tiskového oddělení prezidentské kanceláře.

V roce 2024 si prý Kolář již smlouvu s Hradem neprodloužil a prý tak přišel o vstupní kartu na Hrad. Prý se už nebude účastnit porad se šéfy odborů a kancléřkou a prý přijde i o oficiální pravidelná setkání „mezi čtyřma očima“ s Petrem Pavlem. Kverulant je však přesvědčen, že neoficiální vliv lobbisty Koláře na prezidenta tím však zeslábl jen málo.

Ministerstvo financí je proti přijetí zákona o lobbování

S přijetím zákona nesouhlasí Blažkův stranický kolega za ODS, ministr financí Zbyněk Stanjura. Blažek sice navrhuje, aby zákon začal platit až od 1. července 2025 ale Stanjura už v roce 2023 věděl, že na něj nejsou vyčleněny peníze. V předkládací zprávě k zákonu se napsal: „Materiál je předkládán s rozporem s Ministerstvem financí, jehož předmětem je již standardizovaný a od konkrétních okolností případu odhlížející požadavek Ministerstva financí na rozpočtovou neutralitu návrhu.“ Podle odhadů ministra spravedlnosti bude na vytvoření registru třeba jednorázově deset milionů korun a milion korun každoročně na jeho fungování a bude jej obsluhovat šest nových úředníků, za dalších 6 milionů ročně.

Další odklad

I přes Stanjurův nesouhlas s přijetím zákona měla vláda ve středu 24. ledna 2024 návrh zákona o lobbingu projednat. O tom, že se tak nestalo informovala ČTK. Piráti před zasedáním kabinetu uvedli, že zákon má některé nedostatky. Vadí jim, že nedopadá na prezidenta či asistenty poslanců a senátorů, ale také neobsahuje adekvátní sankce za porušení pravidel. Za lobbying by také nebyla považovaná činnost ve prospěch polostátních firem, například ČEZ, uvedla strana v tiskové zprávě.

Ministr spravedlnosti Pavel Blažek (ODS) před zasedáním kabinetu řekl, že aktuální podoba návrhu je výsledkem složitých koaličních jednání. “O některých bodech se asi bude hlasovat, ale není to nic dramatického,” řekl. “Upřímně řečeno, jestli tam budou asistenti, je pro mě marginálie,” konstatoval. Prezidenta by do předpisu nezařazoval, ale “nebesa nespádnou”, pokud by v zákoně figuroval, dodal Blažek.

Ministr pro legislativu a šéf Legislativní rady vlády (LRV) Michal Šalomoun (Piráti) uvedl, že zákoně chybí mimo jiné: „Procentuální výpočet sankcí za porušení zákona – černý lobbying.“ Prý se bude pokoušet na vládě reflektovat tyto nedostatky a zpracovat doporučení LRV a rady pro koordinaci boje s korupcí.

Fiala po zasedání vlády řekl, že kabinet projednávání přerušil, aby měl na diskusi víc času a mohli se ho zúčastnit všichni ministři. Fiala slíbil, že vláda se návrhem bude zabývat za dva týdny.

Generálové s.r.o.

Jak fatálně nám chybí zákon o lobbingu, dokazuje působení armádního generála v záloze Jiřího Šedivého, který si po svém odchodu do civilu v srpnu 2003 založil lobbistickou firmu Generals s.r.o. Ta se věnovala lobbingu v oblasti armádních zakázek a za rok 2022 vykázala příjmy ve výši téměř 10 milionů korun. Pojďme se na činnost Generálů s.r.o. podívat podrobněji.

Jiří Šedivý / Foto: Profimedia

Komunistický lampasák

Profesionální kariéru vojáka z povolání začal Jiří Šedivý za normalizace v roce 1971 po absolvování Vojenského gymnázia Jana Žižky z Trocnova v Moravské Třebové. V letech 1971 až 1975 vystudoval Vysokou vojenskou školu pozemního vojska ve Vyškově. V roce 1985 byl jmenován do funkce velitele 17. tankového pluku v Týně nad Vltavou. Šedivý byl do roku 1989 členem KSČ.

A neztratil se ani po revoluci. V září 1997 byl ustanoven do funkce velitele pozemního vojska AČR. V květnu 1998 byl Šedivý jmenován náčelníkem Generálního štábu. V prosinci roku 2002 odešel do civilu v hodnosti armádního generála.

Pandury? Šedivý to zařídí

Šedivý „radil“ firmám, jak uspět při armádních zakázkách. Pracoval zejména pro americkou zbrojovku General Dynamics, která dodala vojákům obrněné transportéry Pandur.

Bývalý náčelník generálního štábu Jiří Šedivý (vlevo) a generální ředitel společnosti Steyer-Daimler-Puch Spezialfahrzeug GmbH (SSF) Christian Fuchs na tiskové konferenci uspořádané 2. května 2005 v Praze oznámili, že společnost SSF se bude účastnit výběrového řízení na vyzbrojení české armády novými obrněnými kolovými transportéry Pandur II. Foto ČTK

V roce 2009 kabinet Mirka Topolánka (ODS) schválil nákup 107 pandurů za 14,4 miliardy korun. Později si vojsko objednalo dalších dvacet pandurů se speciálními nástavbami například pro spojaře nebo dělostřelce. Provoz pandurů se nevyhnul problémům. V roce 2016 náčelník generálního štábu Josef Bečvář řekl, že deset pandurů není schopných boje a 30 vozidel má různé typy závad. Přesto se armáda na jaře 2022 rozhodla, že za osm až deset miliard korun objedná dalších 40 obrněných transportérů Pandur.

Šedivý pro zakázku od General Dynamics sestavil speciální „generálský tým“: pracovali s ním ještě generálové v záloze Karel Blahna a Ladislav Kozler. Generálmajor Kozler je bývalý důvěrník Vojenské kontrarozvědky s krycím jménem „Pavel“. Karel Blahna byl dlouhá léta velitelem praporu mírových sil OSN v bývalé Jugoslávii. Tam mimochodem později působil i Šedivý, který velel českým vojákům v misi Severoatlantické aliance s názvem IFOR. Hodnost brigádního generála získal Blahna v roce 2000. Pak nějakou dobu pracoval jako poradce současně pro ministerstvo obrany i ministerstvo zahraničních věcí. Z armády do zálohy definitivně odešel v únoru 2003. I Ladislav Kozler měl na starost zahraniční aktivity armády: byl totiž vrchním ředitelem sekce zahraničních vztahů na ministerstvu obrany, později řídil sekci vojenské bezpečnostní politiky. Armádu opustil o rok dříve než Blahna, v březnu 2002. Ve firmě

Generarals s.r.o. byl do konce roku 2019 jednatelem i plukovník Jan Österreicher, někdejší velitel Nemocniční základny AČR a člen pracovní skupiny NATO. Šedivý využil toho, že plukovník měl bezpečnostní prověrku potřebnou pro obchod s vojenským materiálem.

Lobbista Šedivý poradcem ministra obrany

O propojení Šedivého s výrobcí zbraní věděl každý, kdo se o armádu jen trochu zajímal, to však nebránilo 16. ministru obrany Martinu Stropnickému (ANO), aby jej po svém nástupu do funkce v lednu 2014 učinil svým externím poradcem. Jen těžko si lze představit lepší pozici pro zbrojního lobbistu, než je právě poradce ministra obrany. A těžko si lze představit křiklavější příklad konfliktu zájmů.

Ministr obrany ČR Martin Stropnický (vpředu) představil 3. února 2014 v Praze svůj nový tým. Zleva vzadu Josef Zrzavecký, Petr Pavel, Bohuslav Dvořák, Jiří Borovec, Tomáš Kuchta, Daniel Koštoval, Jan Beroun a Jiří Šedivý. Foto: Petr Horník / Právo / Profimedia

Ministerstvo koupilo horší a dražší vrtulníky

Česká armáda se pod taktovkou ministerstva obrany řízeného hnutím ANO rozhodla nakoupit nové vrtulníky. Do finálového výběru se dostaly dva stroje, Bell UH-1Y Venom a výrazně levnější italská Agusta AW 139M. Italský vrtulník amerického konkurenta při porovnání požadavků Generálního štábu výrazně předčil. Ekonomický deník získal z interních zdrojů ministerstva obrany vyhodnocení nabídek: „Vrtulník UH-1Y byl v celém marketingovém průzkumu hodnocen jako nevyhovující v řadě takticko-technických požadavků a ekonomicky nejméně vhodný vrtulník. Tento stroj podle armádních specialistů nepřevyšuje schopnosti vrtulníků, které jsou již v armádě zavedené (Mi-17, Mi-24/35). Adresně k vrtulníku UH-1Y lze uvést, že plnohodnotně neplní hlavní úkol stanovený ministerstvem obrany na nový víceúčelový vrtulník. Jako velký problém bylo zmíněno, že stroj od americké společnosti Bell

neumožňuje působit za podmínek vzniku námrazy, což patří mezi základní (diskriminační) požadavky na budoucí víceúčelový vrtulník, zejména při zámyslu působit na letecké základně Náměšť nad Oslavou.“ V plnění takticko-technických požadavků vyhověl Bell na 50 % a Augusta byla lepší, vyhověla na 72 %.

Náklady na pořízení amerických strojů bez životního cyklu byly vyčísleny na 12,8 miliardy korun. S náklady na životní cyklus na 25 let pak 17,3 miliardy korun. Italské vrtulníky by vyšly na 9 miliard korun, bez nákladů na životní cyklus pak na 6,9 miliardy.

„Pokud česká armáda plánuje útočnou operaci v Pacifiku, je vrtulník Venom skvělá volba“

V srpnu 2023 dorazil do Česka s velkou slávou první vrtulník Venom. Šlo o raritu ve středoevropském prostoru. Stroje totiž dosud používá jenom americké námořnictvo a ve výzbroji jiných evropských zemí nejsou. „To je na tom nákupu de facto špatně... Tento obchod jde za panem ministrem Metnarem a jeho tehdejšíím náměstkem Říhou. Byla za něj vyměřena i rekordní pokuta půl miliardy a je poměrně překvapivé, že nenastalo žádné personální zemětřesení,“ řekl tehdy Českému rozhlasu bezpečnostní analytik Milan Mikulecký.

„Problém je v tom, že jediným uživatelem tohoto vrtulníku je v současné době americká námořní pěchota. A pokud nakupujete nějakou výzbroj, tak vždy, kromě celé řady jiných parametrů, se díváte na to, kdo je vaším nejčastějším partnerem v operacích,“ vysvětloval. „Takže pokud pan ministr Metnar plánoval nějaké útočné operace v Indo-Pacifiku a pořízení útočné letadlové lodi, tak potom je tento typ vrtulníku skvělá volba. Pokud to ale armáda neplánuje, tak je to trochu problém,“ pokračoval.

Nevýhoda spočívá zejména při konfliktech v zahraničí, jichž by se česká armáda případně účastnila. V jejich případě je totiž zapotřebí mít přístup k logistice americké námořní pěchoty. Pokud ale Spojené státy americké nemají v místě konfliktu svoje jednotky, které využívají stejnou výzbroj, nemají důvod tam udržovat svůj logistický řetězec. „Je to i problém, pokud jde o společné akce s dalšími partnery v zemích NATO,“ dodal analytik.

Nákup vrtulníků doprovázel velmi tvrdý lobbying právě generála ve výslužbě a tehdejšího poradce ministra Stropnického Jiřího Šedivého, přestože to popírá. Ekonomickému deníku k tomu v květnu 2019 řekl: „Nejsem zástupcem žádné firmy, která by mohla vrtulníky potenciálně dodávat. Nemám žádné právo kohokoli zastupovat v České republice ... Protože nejsem v žádném vztahu k ministerstvu, vaše poznámka na střet zájmů se mi jeví jako nesprávná a zjevně zavádějící. Nezúčastnil jsem se žádné prezentace nebo ukázek jakýchkoli strojů mimo území České republiky.“

Jenže realita je výrazně odlišná od „argumentace“ Jiřího Šedivého. „Pan Šedivý nám radí, aby nám pomohl pochopit nákupní proces českého ministerstva obrany,“ řekla například na jaře 2017 týdeníku Euro Virginie Brizardová, ředitelka komunikace v Bell Helicopter.

Rekordní pokuta 550 milionů korun za chyby při nákupu vrtulníků

Přestože italská nabídka byla levnější a více odpovídala požadavkům, nakonec byla uzavřena smlouva s Bellem. Nepřekvapivě se italský výrobce odvolal k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. ÚOHS konstatoval, že obrana chybovala v tom, že v rozporu se zákonem uzavřela smlouvu na nákup vrtulníků od firmy Bell dříve, než rozhodla o námitkách italské společnosti. Ministerstvo ale trvalo na tom, že

postupovalo správně, o zakázce podle něj jednaly přímo vlády obou zemí a firma, která nebyla oslovena, prý do zakázky nemůže zasahovat. Pokutu obrana už v roce 2021 uhradila, ale zároveň podala správní žalobu ke Krajskému soudu v Brně. Ten však rekordní pokutu 15. února 2023 definitivně potvrdil.

Lobbing za 10 milionů ročně

Ministerstvo obrany zaplatilo za americké vrtulníky do konce roku 2022 již celkem téměř 10 miliard korun. V roce 2020 to bylo 1,3 miliardy, v roce 2021 2,7 miliardy a v roce 2022 5,7 miliardy korun. Za rok 2021 vykázal Šedivý ve své společnosti příjem 2,5 milionu korun. Za rok 2022 vykázala Generals s.r.o. tržby ve výši 9,5 milionu korun, zisk před zdaněním 7,7 a po zdanění 6,2 milionu korun.

Kverulant je přesvědčen, že šlo o provize za lobbování právě za nákup 12 předražených amerických vrtulníků, a se svou hypotézou konfrontoval přímo generála Šedivého. Ten mu tvrdil, že není zkorumpovaný lobbista, ale čestný konzultant a téměř 10 milionů si v roce 2022 vydělal mimo jiné přednášením: „Nikdy v životě jsem lobbing nedělal. Je to odměna za konzultační činnost, taky přednáším. Jaké zakázky jsem měl, co a pro koho jsem dělal, nejsem povinen vysvětlovat.“ Kverulant považuje toto (ne)vysvětlení za naprosto nevěrohodné, a proto se s žádostí o prošetření tohoto případu obrátil na orgány činné v trestním řízení.

Trestní oznámení na Jiřího Šedivého

Kverulant je přesvědčený, že se Šedivý přijetím provize za lobbing dopustil trestného činu dle § 333 Nepřímé úplatkářství. Proto na Jiřího Šedivého podal v polovině června 2023 trestní oznámení. Trestní zákon slibuje každému, kdo žádá, dá si slíbit nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo za to, že tak již učinil, že bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

Nikomu se pravděpodobně moc nechtělo pálit si prsty v kauze za 18 miliard, zvláště když pravděpodobně vede k mocným politikům. A tak si orgány činné v trestním řízení Kverulantovo trestní oznámení přehazovaly jako onen příslovečný horký brambor. Nejprve jej Úřad služby kriminální policie a vyšetřování 24. července 2023 postoupil Vojenské policii. Jen co Kverulantovo trestní oznámení na Vojenskou policii došlo, tak ho 26. července 2023 podplukovník Mgr. Radovan Hříšný, náčelník 4. oddělení kriminální služby Vojenské policie postoupil zpět Policii České republiky. Od 26. července do 16. srpna není jasné, kdo na prověřování Kverulantova trestního oznámení pracoval. Nejspíš nikdo a jednotlivé složky vymýšlely, jak se spisu zbavit. Až 16. srpna 2023 postoupil státní zástupce pro Prahu 5 JUDr. Michal Doležal oznámení zpět na Hlavní velitelství Vojenské policie.

Za necelý měsíc od vrácení věci vojenské policii přišlo finále. Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV Expozitura Ústí nad Labem dopisem 12. září 2023 „vyrozuměla“ Kverulanta „o založení podání“. Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ) dospěla k závěru, že „rolí Ing. Jiřího Šedivého v předmětné armádní zakázce se zabývala již v rámci prověřování pod č. j. NCOZ-6911/TČ-2019-417402-H. Vaše podání nepřineslo žádné nové informace, a proto jej policejní orgán zakládá k č. j. NCOZ-6911/TČ-2019-417402-H.“

Kverulant považuje toto odůvodnění za značně nelogické. Copak skutečnost, že Kverulant ve svém trestním oznámení poukázal na to, že Šedivý ve své společnosti Generals s.r.o. vykázal za rok 2022 tržby ve výši 9,5 milionu korun, nebyla novou informací? Copak NCOZ opravdu uvěřila tomu, co řekl Šedivý Kverulantovi: „Nikdy v životě jsem lobbying nedělal“? Patrně ano a patrně proto, že uvěřit chtěla.

Nová politická kultura na ministerstvu obrany za vlády pětikoalice?

V tomto textu je mimo jiné popsáno, jak 16. ministr obrany Martin Stropnický (ANO) po svém nástupu do funkce v lednu 2014 jmenoval svým externím poradcem Jiřího Šedivého, přestože o jeho propojení s výrobcí zbraní věděl každý. Jana Černochová (ODS), 19. ministryně obrany, si navzdory rétorice o transparentním řízení státu při nástupu do funkce nevedla o nic lépe. V pondělí 10. ledna 2022 představila jako svého prvního náměstka Františka Šulce. Přitom Šulc pracoval pro holding Czechoslovak Group a další zbrojařskou firmu v době, kdy dělal asistenta tehdejší poslankyni a šéfce sněmovního výboru pro obranu Janě Černochové. Přitom podle Šulce v tom Černochová neviděla žádný problém: „Věděla o tom, že dělám pro různé firmy.“

Ministryně obrany Jana Černochová (ODS) na tiskové konferenci 10. ledna 2022 v Praze představila politické náměstky Daniela Blažkovce (vlevo) a Františka Šulce, který pracoval pro Černochovou jako její poslanecký asistent a současně s tím jako lobbista zbrojaře Strnada. ČTK / Deml Ondřej

Anketa

Kverulantův negativní názor na lobbying a zejména na absenci jeho regulace je zřejmý. A jaký je váš názor:

Co si myslíte o regulaci lobbyingu?

34 (94 %)

0 (0 %)

2 (6 %)

0 (0 %)

Priorita české demokracie

Kverulant je od roku 2021 členem Sítě k ochraně demokracie, která sdružuje firmy, NGO i jednotlivce se zájmem o veřejné dění. Síť na podzim roku 2023 vyzvala své členy, aby nominovali tematické priority pro politiky. Kverulant jako důležitou prioritu navrhl právě prosazení funkční regulace lobbingu. Na začátek roku 2024 plánuje Síť zorganizovat summit, na kterém experti a expertky Sítě politikům a médiím představí 3 vybrané priority české demokracie o které bude usilovat.

Prosba o podporu

Kverulant je přesvědčen, že lobbing výrobců zbraní je jen specifickou formou korupce. Bohužel tato forma korupce se asi nedá zcela vymýtit, ale jistě se dá alespoň významně omezit. Pomozte nám dosáhnout toho, aby peníze z eráru nekončily v kapsách šedivých eminencí bývalého režimu. Pomozte nám jakkoliv malým, zato však pravidelným měsíčním příspěvkem.

Za celý Kverulantův tým, který na této kauze pracuje, Vojtěch Razima

[Zpět na výpis kauz](#) [Chci darovat](#)